

Buitenland

Zuid-Afrika

Politiemannen voor moord aangeklaagd

Acht politiemannen zijn gearresteerd en aangeklaagd voor moord na de dood van een Mozambikaanse taxichauffeur. Het 27-jarige slachtoffer werd achter een politiewagen gebonden en over straat gesleurd. Beelden van de gebeurtenissen hebben Zuid-Afrika geschokt. De politie heeft er een slechte reputatie. Elk jaar sterven 1.200 mensen in een politieel. Reuters

Turkije

Premier Erdogan: zionisme is misdaad

De Turkse premier Erdogan heeft scherpe kritiek geogst van de VS en Israël door het zionisme een 'misdad tegen de menselijkheid' te noemen. Op een VN-conferentie in Wenen plaatste hij zionisme, antisemitisme, fascisme en islamofobie op één lijn. De Amerikaanse minister Kerry, op bezoek in Ankara, noemde de uitlating 'afkeurenswaardig'. Ook Israël sprak zijn veroordeling uit. AP

Bangladesh

Tientallen doden bij islamitisch protest

Bij gewelddadige protesten in Bangladesh zijn de afgelopen twee dagen zeker 44 doden gevallen. Betogers uitten hun woede over de doodstraf voor een leider van de islamitische partij Jamaat-e-Islami. Delwar Hossain Sayedee werd door een tribunaal veroordeeld voor misdaden begaan tijdens de onafhankelijkheidsoorlog in 1971. Jamaat-aanhangers spreken van een politiek proces. AP

Maleisië

Geweld in Sabah na inval 'koninklijk leger'

Een oud territoriaal geschil tussen Maleisië en de Filipijnen is vrijdag uitgelopen op een gewelddadige confrontatie. Er vielen veertien doden toen Maleisische militairen een eind wilden maken aan de bezetting van een dorp in de provincie Sabah op Borneo. Tweehonderd soldaten van het 'koninklijke leger' van de sultan van Sulu in de Filipijnen waren daar vorige maand met bootjes geland. AP

Mali

Commandant van Al Qaida gedood

Tsjadische soldaten hebben in Noord-Mali een van de meest gevreesde commandanten van Al Qaida gedood. Dat zei president Idriss Deby van Tsjad vrijdag. Abdelhamid Abou Zeid geldt als de tweede man van Al Qaida in de Islamitische Magreb. Eerder was gemeld dat hij was omgekomen bij een Franse luchtaanval. Hij zou de afgelopen jaren zeker twintig westerlingen hebben gegijzeld. Reuters

Reportage De besmette zone van Fukushima

'We weten dat we daar

Bijna twee jaar na de kernramp neemt de woede in de getroffen gebieden alleen maar toe. Boeren zijn hun bestaansrecht kwijt. Ze krijgen de gederfde oogst deels vergoed, mits ze zwijgen. Protest wordt in de kiem gesmoord.

Van onze verslaggeefster
Joan Veldkamp

FUKUSHIMA/AIZUWAKAMATSU

Op de weg van Fukushima naar de evacuatiezone, wordt het steeds stiller. Japanse boerderijen met opkrullende daken liggen er verlaten bij. Overal zijn de gordijnen gesloten. Drankautomaten vertonen sporen van plundering en langs braakliggende weilanden, hebben wilde bermplanten vrij spel. Een ijzeren barricade met een stopbord, blokkeert opeens de weg in het niemandsland. Verdekt opgesteld in de bosjes houdt een politiebusje de wacht. De dienstdoende agent draagt een mondkapje en ligt te slapen.

In de berm staan houten palen met schedels van koeien en spandoeken met leuzen: 'Stop de moord op koeien! Stop de uithongering!' Het domein van de opstandige boer Hideko Yoshisawa (57) ligt nabij, in de evacuatiezone, en is bereikbaar via een sluiproute.

Die voert langs dichte bossen en glooiende weilanden, met groepjes zwarte en bruine koeien. Het is een surrealistische ervaring, want zo mooi en ongerept als de natuur er uitziet, zo onzichtbaar en ongrijpbaar is het gevaar. Bijna twee jaar geleden raakte dit gebied zwaar besmet met radioactieve straling.

Op 11 maart 2011 werd Japan getroffen door een zware aardbeving en verwoestte de daaropvolgende tsunami de oostkust. Inclusief de Dai-ichikerncentrale, die in de prefectuur Fukushima staat. Een straal van twintig kilometer rond de centrale werd onbewoonbaar verklaard. Ruim 100 duizend personen werden gedwongen geëvacueerd, 59 duizend vertrokken vrijwillig.

Een enkeling, zoals Yoshisawa, bleef achter.

Op een rommelig terrein vol roestig ijzer en een oude tractor, lopen overal koeien. Yoshisawa heeft een verweerd, bruin gezicht en staart nors voor zich uit. Hij pakt een verrekijker met lenzen van wel 50 centimeter en tuurt richting de horizon. 'Kijk, daar staan de gedrochten!' Vaag zijn contouren zichtbaar van de gehavende reactoren van de centrale, die op veertien kilometer afstand ligt.

Enorme stoomwolken

Van de dagen na de ramp zullen hem altijd de beelden bijblijven van explosies. 'Er kwamen enorme stoomwolken vrij. Maar we hadden nog steeds niet door hoe ernstig de situatie was. Ik wilde met een paar koeien naar de markt gaan. Opeens stonden er agenten op het erf. Ik moest zo snel mogelijk vertrekken. Mijn zus en neef pakten hun bezittingen. Maar ik weigerde de dieren alleen te laten.'

Yoshisawa geloofde nooit dat kernenergie honderd procent veilig was, maar hij had ook geen reden om zich zorgen te maken. De ramp veranderde alles. De ooit zo ingetogen boer werd een felle activist.

'Ik ben ontzettend boos, over de besmetting van dit mooie land en over de verwoesting van onze levens. Wij kunnen geen rijst en fruit meer verbou-

Een wegfzetting aan de grens van het besmette gebied.

Takashige Watabe en zijn vrouw Iko.

De rest van mijn leven zal ik actievoeren tegen kernenergie

Hideko Yoshisawa Boer

wen, geen dieren meer houden en onze bezittingen zijn niets meer waard,' zegt hij met on-Japanse openheid. 'Die woede zal ik tot de laatste snik bij me dragen. De rest van mijn leven zal ik actie voeren tegen kernenergie en er voor waken dat Fukushima niet wordt vergeten.'

Hij heeft een minibusje opgetuigd met een grote luidspreker en een banner met de tekst 'Tepco en De Staat moeten compenseren!'. Tepco (Tokyo Electric Power Company) is eigenaar van de Dai-ichicentrale en een van de grootste elektriciteitsbedrijven van het land.

Iedere week rijdt Yoshisawa acht uur heen en weer naar Tokio om te demonstreren. Hij waarschuwt mensen dat 'Fukushima' hen ook kan overkomen. Hij wijst ze er op dat de Dai-ichicentrale vooral Tokio voorzag van stroom. En dat men de slachtoffers niet in de steek mag laten. Ook vertelt hij over het lijden van tienduizenden dieren, die noodgedwongen aan hun lot werden overgelaten in de evacuatiezone. En verhoorden.

Yoshisawa: 'De meeste passanten lopen door, alsof het ze allemaal niets

Kans op kanker iets groter na 'Fukushima'

Reuters, AP

GENÈVE Personen in gebieden die het zwaarst zijn getroffen door de kernramp van Fukushima lopen een licht verhoogde kans op kanker. Dat stelt de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) in een deze week verschenen rapport. Deskundigen schatten dat mensen die hebben blootgestaan aan de hoogste stralingsdoses 4 tot 7 procent meer kans hebben kanker te krijgen. Eenderde van de hulpverleners zou een verhoogd risico lopen.

De WHO schat dat jonge meisjes die in Fukushima de meeste straling binnenkregen een 70 procent grotere kans hebben om tijdens hun leven schildklierkanker te ontwikkelen. Dit betekent dat 1,25 op de honderd meisjes ooit deze vorm van kanker kan krijgen, terwijl dat percentage nu op 0,75 ligt. Radioactief jodium hoopt zich op in de schildklier.

Volgens de opstellers van het rapport is het extra risico al met al klein. 'Het blijft waarschijnlijk verborgen achter de ruis van andere risico's, zoals levensstijl of statistische fluctuaties. Het is belangrijker om niet te roken dan in Fukushima te zijn geweest', aldus Richard Wakeford van de Universiteit van Manchester.

Normaal hebben Japanse mannen 41 procent kans om tijdens hun leven kanker te krijgen. Bij vrouwen is dat 29 procent.

kan schelen. Maar er zijn ook mensen die met betraande ogen op me af komen en me geld geven.'

Aan donaties geen gebrek, sympathisanten uit het hele land steunen de opstandige boer, die vooral bekendheid kreeg dankzij internet. Van de donaties koopt hij ook veevoer en betaalt hij vrijwilligers die hem helpen de beesten te verzorgen.

Uit de stal komt een gigantische stier gesjokt met een ring door zijn neus. De voormalige fokkampioen van de streek wordt liefdevol aangehaald. Yoshisawa lijkt zich totaal geen zorgen te maken over zijn gezondheid, ondanks de hoge dosis straling. 'Pff, ik heb nog wel een jaar of twintig te gaan!'

Koeien zijn een kostbaar bezit in Japan en meestal eigendom van particuliere investeerders. Boeren beheren het vee, in ruil voor geld. Zoals ook Yoshisawa, die naar schatting nog zo'n zestig koeien verzorgt.

Per koe betaalde Tepco een miljoen yen schadevergoeding (8.460 euro) aan de rechtmatige eigenaren. Die bekeerden zich absoluut niet om het lot van de beesten. 'En dus zijn ze nu van mij,' zegt Yoshiwa resoluut. 'In ruil

nooit meer kunnen wonen'

Hideko Yoshisawa staat bij zijn radioactieve koeien. 'Ik ben ontzettend boos, over de besmetting van dit mooie land en over de verwoesting van onze levens.'

Foto's Joan Veldkamp

voor compensatie wilden de autoriteiten het vee afmaken. Ze wilden het levende bewijs van de ramp graag laten verdwijnen. Maar laat niemand aan mijn *hibaku gyu* (besmette koeien) komen! Hij heeft een beter idee: 'Gebruik ze liever voor onderzoek naar de gevolgen van straling.'

Het Japanse gezag - niet gewend aan tegenspraak - probeert de boer te intimideren. 'Ik moest me onlangs melden op het politiebureau. Ze willen dat ik mijn verzet tegen Tepco staak en mijn mond houd, vooral tegen journalisten. Opeens ben ik verdacht!'

Wat de represailles zullen zijn, als hij niet ophoudt met zijn 'provocerende en gevaarlijke activiteiten', is onduidelijk. Maar voor de zekerheid heeft de boer hulp gezocht. 'Volgens mijn advocaat overtreedt de politie de wet op vrijheid van meningsuiting.'

Ook moet hij niets weten van het compensatievoorstel van de elektriciteitsgigant. 'Tepco deed me een schandig bod,' zegt Yoshisawa, die geen specifieke bedragen noemt. 'Het was een soort dictaat. Maar ik accepteer het niet. Ze moeten met een beter voorstel komen, maar nu vertragen ze

Japan, Fukushima

020313 © de Volkskrant - eda 0 200 km

de zaak.' Vertraging is in het voordeel van het bedrijf. Want wellicht worden sommige delen van de evacuatiezone na jaren misschien weer bewoonbaar verklaard.

En dan hoeft Tepco minder schadevergoeding te betalen. Of mensen zijn de eindeloze juridische proce-

dures zat, en staken ze hun verzet.

Zo'n 120 kilometer westwaarts van de evacuatiezone ligt de ziellose plaats Aizuwakamatsu, waar het enige vertier lijkt te bestaan uit een 'Pachinkoparadijs' (Japanse gokhal.) In een afstandse, kale flat van nog geen dertig vierkante meter, verwarmen Iko (60) en Takashige Watabe (63) zich onder de kotatsu: een lage tafel waarover een deken is gespreid.

Het echtpaar had een goedlopende biologische boerderij. 'Mensen kwamen zelfs uit Hokkaido om onze producten te kopen.' Maar het bedrijf lag slechts zeven kilometer van de centrale en is ook zwaar besmet. Eens in de twee maanden mogen ze een paar uurtjes terug. De boerin laat een foto zien van een prachtig wit landhuis dat fel afsteekt tegen de blauwe lucht. En een foto van een geigerteller die ze vlak bij de grond houdt.

In september vorig jaar bedroeg de straling 19,33 microsievert per uur, omgerekend 170 millisievert per jaar. Dat is 8,5 keer de maximaal toegestane hoeveelheid van 20 millisievert.

'De overheid blijft ons valse hoop geven dat we ooit terug kunnen naar

ons land,' zegt de boerin Iko. 'Maar in ons hart weten we dat we daar nooit meer kunnen wonen. Dat is heel pijnlijk.'

Het gevoel van verlies wordt verergerd door geldzorgen. Ieder geëvacueerd huishouden kreeg een voorlopige schadevergoeding van een miljoen yen van Tepco (8.460 euro). Maar dat geld is op. Iko werkt een paar uur per week als schoonmaakster in een hotel. In afwachting van een compensatiebod, dat nog steeds niet op tafel ligt, leeft het echtpaar verder van een extra toelage voor agrariërs.

Zwijgplicht

Tepco kwam overeen met boerenorganisaties in de streek, zoals JA (Japan Agriculture Co-operatives), dat een deel van de gedeerde oogst van de agrariërs werd vergoed. Takashige: 'In ruil voor het geld legde JA zijn leden een zwijgplicht op. Boeren mogen geen kritiek meer leveren. JA is onder druk gezet door Tepco. Maar wij laten ons de mond niet snoeren!' JA weigert commentaar op de beschuldigingen van Takashige Watabe.

Op iedere bijeenkomst in de streek,

deelt het echtpaar petitie's uit waarin het de strafrechtelijke vervolging eist van het bedrijf. De boer verliest bijna zijn zelfbeheersing. 'Onderzoeken wijzen uit dat Tepco vele waarschuwingen over veiligheid heeft genegeerd, en dat de kernramp mogelijk voorkomen had kunnen worden. Wij zijn alles kwijt, ons bezit, ons werk en de vertrouwde omgeving waarin we leefden. Maar Tepco waant zich nog steeds onaantastbaar.'

'We missen ons oude dorp verschrikkelijk. Sommige nieuwe burens zijn vriendelijk, maar anderen kijken ons met de nek aan,' zegt Iko beschaamd. Ze heeft de nummerplaat van de auto vervangen. 'Dan weten mensen niet dat we uit besmet gebied komen.'

'We willen maar één ding,' besluit Takashige. 'Een stuk land op een veilige plek, waarop we weer kunnen boeren. Want hier is ons leven volkomen uitzichtloos.'

Dit is het eerste deel van een serie over Japan, twee jaar na de kernramp. De serie kwam tot stand met subsidie van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten; www.fondsbjp.nl